

Ferðafrásagn. Orð og myndir: Sonja Schneider.

Lettland

Frá 21. til 31. maí var Norðurlensk bókmentastevna í Lettlandi. Tíggju norðurlenskir hövundar og yrkjarar, ein frá hvörjum málbólki, luttóku.

Stigtakari til stevnuna var Richard Bæring, leiðari á Norðurlensku Kunningarstovu-ni í Riga. Túrurinn var lagdur soleiðis til rættis, at vit skuldu út "í allar krókarnar" í Lettlandi, heilt út á smábygdirnar, at hava pallborðsfund-ir og upplestrar úr egnum bókum

Standi á flogvöllum í Vágum og hyggi at Boarding Pass Control skeltinum. Boarding pass control... boarding pass...!! Passið!! Eg havi gloymt passið efur. Tað liggur í stovuni í Kald-bak.

Hvussu strangt man tað vera í Lettlandi? Eg havi apex ferðaseðil, so her er eingin vend. Í ringasta fari sleppi eg ikki inn í landið. Vit fáa at siggja.

Latvian Air flugvarin luktar illa. Fuktroykur og mólukúl í tungari luft. "Hot meal" stóð á yvirfliti-num frá Flogfelagnum, men her er einki hot meal, uttan ein ússaligur bolli við sult-aðari agurk og pulvurkaffi afturvíð. Og pulvurkaffi var tað eisini, tær fáu ferðirnar vit finga kaffi í Lettlandi. Pulvurkaffi við sukri í.

Tá ið vit sveima inn yvir flogvöllin í Riga, telji eg 39 sovjetisk flogfór, sum standa på rad og række og siggja munin snotuligari út enn flugvarin, eg eri í. Eg havi bara talt vinstrumegin. Íalt standa meira enn 80 flogfór í góðum standi. Seinni fái eg at vita, at russ-ark ikki fáa loyvi at nýta tey,

lettendingar sleppa ikki at keypa tey, og tiskil standa tey.

Í komuhöllini leita øll í taskum og pungum og finna fram passið. Hetta hevði eg gloymt. Fái fatur á einum vakthavandi, sum dugir umleið fimm orð á enskum, og royni at greiða frá, at eg eri boðin til Lettlands bókmentastevnu og vise versa. Nóg málageipan aftur og fram, ein kvinna kemur eisini upp í leikin, men eg haldi ikki, at tey skilja, hvat eg tosi um. Lukkatið havi eg innbjóðingina í taskuni. Hon er á enskum, og har standa adressur og annað á. Vakthavandi fer inn í eina aðra höll og rópá eina lottu, og tá kemur ein ungur maður, sum er kominn at taka imóti mær. Hann dugir væl enskt, so hann greiðir flók-juna uppá null komma eitt. Eg skal keypa eitt fyribils visum og gjalda danskr krónur 120,- so er alt í lagi.

Uttanfyrir stendur ein gamal svartur limousine og biðar. Føroyska flaggið veittrar so blíðliga imóti mær. Eg hevði ikki væntað, at tað fyrsta, ið eg sá í Lettlandi, var Merkið fest á ein

gamlan limousine, sum fyrr varð nýttur til finar diplomáttmóttøkur. So koyra vit í hálvan annan tíma við 60 km. um tíman. Limousinin orkar ikki meira ferð. Vit koyra ígjøgnum tann hugtakandi býn Jurmala, har øll húsini hava sermerkt byggisnið, út til Sanatorie Kemer, har eg skal gista í nátt.

Sanatorið er risastórt og minnir um eitt slott úr onkrum ævintýri. Í meir enn 200 ár hevur heilsuimóttøð verið í Kemer. Kelduvatnið her hevur eina heilt óðrvísi kemiska samanseting enn aðrastadni, av tí at tað inniheldur nóg mineralsaltir og svául. Vatnið verður serliga nýtt í viðgerð fyri liðagikt og húðsjúku, men eisini fyri balansu- og rørslusjúkur og sjúkur í nervaskipanini. – Vit skuldu ikki drekka kranavatn í Lettlandi, so í Kemer drukku vit mineralvatn. Sunt ivaleyst, men smakkaði illa av svául.

Her yðir av fólki. Tann fyrsta Norðurlenska-Baltiska bókavørðastevnan verður hildin her, og í kjalarvørinum á henni kemur

Við bygdina Skriveri. Orðið skriveris er eitt av mongum latviskum orðum, sum heilt ella lutvíst fella saman við orð úr norðurlenskum málum. – Ein skriveris var í gomlum dögum ein skrivari, ein, sum skrivaði fyri fólk og hjálpti teimum við pappírsarbeiði, eitt slag av málsviðgera.

Fremst frá vinstri: dk- Hans Otto (Crocodile Dundee, Anne (F.).

Annað rað frá vinstri: Kristina (sv.), ? (Russl.), Inguna (Lv.), Zube (Lv.), Sonja (Fr.), Maria (Sv.), Stig (Same), Kjell (F-Sv.), Richard (Nr.).

Triðja rað frá vinstri: Birthe (Nr.), Daina (Lv.), Erna (Nr.), Valt (Liver), Jyrki (Fi.), Santeri (Karrelen), Leo (Åland), Egils (Lv.), Sjaforurinn (Lv.), ? (Lv.), ? (Lv.), Kari (Same-fjald), Aldan (Lv.), Igers (Lv.).

Tey, sum yvirlivu túrin so langt. Í byrjanini vóru eini 35 fólk – tá vóru nøkur frá Sjónv. og blaðm. við. Seinni komu onnur frá Laativia afturat.

bókmentastevnan. tíggju norðurlenskir hövundar og yrkjarar, ein russiskur hövundur, nakrir lettend-skir hövundar og yrkjarar og tíðindafólk úr Norðurlond-um og Lettlandi á ferð runt í øllum Lettlandi.

Enn eri bara eg kominn. Hini koma í morgin. Eg fái eina suitu fyri meg sjálva. Gongd, stór stova, stórt kamar, baðiverils við bidet, garderoba og altan. Hetta man vera ein missskiljing. Men eg tærni inn, eg eri út-lúgvað.

– Dagin eftir fortelja nakrir av hinum luttakarunum, at teir høvdu koyrt í einum gomlum, svartum limousi-ne við tí føroyska flagginum framman.

Teir síðstu livarnir

Úti við 40 fólk í einum bussi, sum í Føroyum ivaleyst hevði verið koyrdur á bil-

kirkjugarðin fyri fleiri árum síðani.

Tilsamans 19 mál eru um-boðað. Frá føroyskum til japansk. Tað hendi meir enn so, at onkur, sum dugdi at málbera seg á 5 málum, fór at tosa við onkran, ið dugdi 3 mál. Men trý onnur mál.

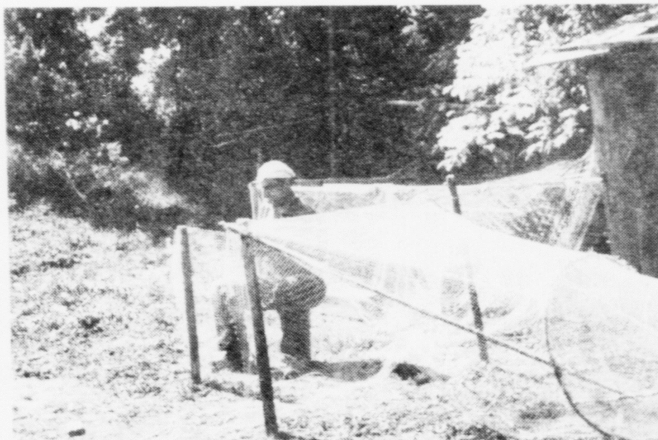
Vit eru á veg til Livisku strondina, har 12 tær síðstu livisku fiskaribygdirnar lig-gja.

Livarnir vóru teir fyrstu, sum búsettust í Lettlandi, umleið 3.000 ár f. K. Men søga teirra er søgan um eitt fólk, sum ferð eftir ferð verður hertikið av fremm-andum valdsharrum. Undir krossferðum í miðöldini vóru 2/3 av livunum dripnir. Tað Norðurlenska kríggið og svartideyðin í byrjanini av 18. öld høvdu eisini við sær stóra aturgongd fyri tað liviska fólk. Við aldar-mótið vóru bara um 3.000

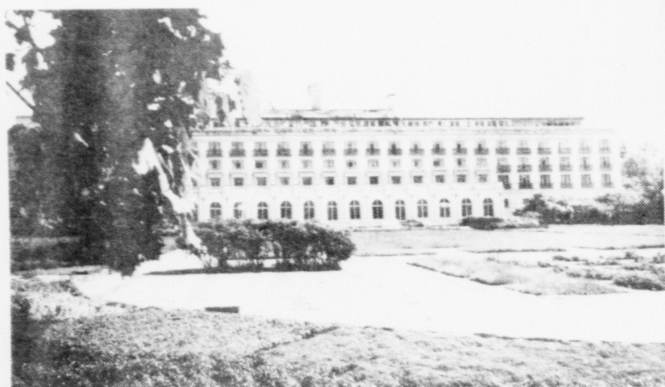
livar eftir.

Eftir fyrra heimsbardaga vóru bara 1.500 livar, sum leitaðu aftur til tær niður-brendu bygdirnar við Livis-ku strondina.

Annar heimsbardagi og tann sovjetiski fysiski og andaligi týningarpolitikur-in hava nú næstan beint fyri livunum. Fólkhúsið, sum við hjálp frá estlend-ingum, finnendingum og ungurum, varð bygt í Ma-zirbe í 1939, var konfiskerað í 1940 og allar liviskar organisatiónir vóru stongd-ar. Nógvir av íbúgvunum vóru fluttir í útlegd til Sibi-riu. Øll útgáva á liviskum máli varð steðgað av tí sov-jettiska sensurinum. Skúl-ar, handlar, posthús o.a. vóru stongd. Í fólkayvirliti-num og á tí sovjetiska pas-sinum var ikki loyvt at

Við Liviska strondina. Ein liviskur útróðrarnnaður bótir net. – Liviska fólkid er saman-runnid við lettiska fólkid. Í dag eru nakrir hundrad livar eftir, men bara knapt 40, sum tosa liviskt mál. Tað liviska fólkid er í ferð við at doyggja út.

Sanatorie Kemer í Jurmala.